

ФЕНОМЕН МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ

© САМОЙЛЕНКО Д. О.

Житомирський державний університет імені Івана Франка (Житомир, Україна)

E-mail: samjjlenk.dank@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2316-3200>

Житомирський державний університет імені Івана Франка

вул. Велика Бердичівська, 40, 10008 Житомир, Україна

Zhytomyr Ivan Franko State University, Velyka Berdychivska str., 40, 10008, Zhytomyr, Ukraine

Анотація

Актуальність теми обумовлюється стрімким експоненціальним зростанням імміграції до розвинених країн, виникненням новостворених різноманітних мовних спільнот. Вони суттєво впливають на мовну картину світу особистості, що обумовлює численні дослідження феномену мовної ідентичності особистості та її потенційний вплив на мікроспільноти. **Мета нашої наукової розвідки** розкрити особливості феномену мовної ідентичності особистості як предмет соціально-філософської рефлексії. **Методологічний комплекс** соціально-філософського дослідження передбачає встановлення зв'язку між мовою та соціальною ідентичністю особистості у контексті багатогранності та різноманіття її проявів. Тому виникають різні теорії щодо їх пояснення, зокрема соціолінгвістичні, соціокультурні та соціального конструктивізму, які обґрунтовують процес формування мовної ідентичності як двонаправлений, взаємний та інтерактивний процес. **Завдання дослідження:** 1) з'ясувати сутність феномену мовної ідентичності особистості з позиції соціально-філософської рефлексії; 2) дослідити вплив мультимодального середовища (технологічних і цифрових інструментів комунікації) на формування мовної ідентичності особистості. **Наукова новизна:** вперше представлено комплексне філософське осмислення мовної ідентичності особистості з позиції соціолінгвістичної, соціокультурної теорій та соціального конструктивізму.

Ключові слова: ідентичність, мова, соціальна ідентичність, соціальний конструктивізм, соціолінгвістика

Постановка проблеми. Слово ідентичність походить від латинського слова *idem*, що означає однаковість. У соціальних науках поняття ідентичності широко використовується в різних контекстах і для різних цілей: для інстинктивного сприйняття себе або ознаки, яка показує приналежність до групи [1] для власного суб'єктивного самопочуття індивіда; для значущих «маркерів» особистої ідентичності, які вказують на соціальну роль у групі [2, с. 16]. З екологічної точки зору, ідентичність – це специфічні настрої, що виражаються різними способами мовлення, поведінки, письма, харчування та зовнішності особистості [3].

З позицій психології, визначальним у розумінні ідентичності є її розуміння як «не те, що у вас є, а те, що ви робите» [4; 5]. Тобто прояви свого Я у соціумі з урахуванням різноманіття соціальних зв'язків та відношень. Наприклад, використання особливого лексичного терміна, акценту чи діалекту може надати особі статус носія мови в суспільстві.

У філософії ідентичність розглядають як чуттєве явище особистості, яке репрезентує її внут-

рішній світ та систему світоглядних орієнтирів [6]. Проте, досі ще залишаються дискусійними питання існування прямого зв'язку між ідентичністю та мовою, впливу ідентичності на вибір мовного типу поведінки, використання мови для означення власної ідентичності особистості [7; 8]. У цьому контексті доречним є розгляд основних теоретико-прикладних концепцій феномену мовної ідентичності особистості у сучасному науковому дискурсі.

Мета статті: дослідити феномен мовної ідентичності особистості як предмет соціально-філософської рефлексії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основу дослідження мовної ідентичності особистості покладено соціолінгвістичні та соціокультурні теорії та теорію соціального конструктивізму.

Соціолінгвістика займається вивченням впливу суспільних факторів (соціальних норм та ролей) на мовну ідентичність особистості [9]. Відповідно, соціолінгвістів цікавить взаємодія ідентичності мовця та соціального контексту, у якому відбувається мовлення [10].

Уільям Лабов провів серію досліджень щодо взаємодії американської народної мови та соціальної ідентичності і дійшов висновку, що різне використання мови є відображенням ідентичностей, яких набувають у результаті приналежності до різних соціальних груп за різними ознаками (раси, етнічності, статі та соціального статусу) [11; 12]. Вчені Е. Яцевіч, Р. Фокс і Л. Вей, доводять, що використання мови у повсякденні призводить до соціальної ідентифікації: люди можуть по-різному вітатися, висловлювати прохання або використовувати інтонацію [13]. Мовні варіації походять не лише з різних географічних територій, але й з різних соціальних груп, що виражає приналежність до них [14; 15]. Це явище Дж. Едвардс назвав «етнонаціональною солідарністю» [3, с. 9]: люди формують і розвивають свою мовну ідентичність шляхом усвідомленого вибору відповідних мовних різновидів.

Виклад основного матеріалу. Ідентичність особистості відображається у використанні подібних вербальних і невербальних комунікативних актів [16]. Так формується мовленнєва спільнота, яка представляє собою велику групу людей із загальним репертуаром вербальних звичок спілкування [17], зокрема ідіолектом та діалектом. Зазначимо, що механізм зв'язків між ідіолектом і діалектом є змінним і майже неусвідомлюваним [18].

Ідіолект – це індивідуальний різновид мови, що виявляється в сукупності формальних і стилістичних ознак мовлення окремого носія мови. Терміном «ідіолект» позначають індивідуальне варіювання мови, на відміну від територіального та соціального, при яких ті чи інші мовні особливості притаманні групам або колективам. Під ідіолектом розуміють сукупність специфічних рис мовлення певної людини, зумовлених місцем її проживання, професією, статтю, віком, соціальною приналежністю тощо.

Діалект – це різновид певної мови, що разом із літературним становить національну мову; засіб спілкування між представниками однієї територіальної чи соціальної групи. Відповідно розрізняють територіальні і соціальні діалекти. Перші характеризуються наявністю власних фонетичних, граматичних, словотвірних, семантичних та лексичних систем. Соціальні діалекти (соціолекти) – соціально обумовлені різновиди національної мови, що вживають у середовищі окремих соціальних груп. На відміну від територіальних діалектів, що виявляють свою специфіку на всіх

мовних рівнях, соціальні відрізняються лише на лексичному та фразеологічному рівнях (професійні, групові (корпоративні) і таємні мови (арго). Іноді носій мови зберігає подвійну ідентичність, використовуючи два мовні різновиди для спілкування в спільнотах подвійного мовлення. На це можуть впливати обставини мовлення, часові межі, рівень довіри тощо. Тому те, як ми говоримо є частиною мовної ідентичності [17].

Теорія мовленнєвої акомодатії доводить, що «комодатію за допомогою мови можна розглядати як спробу носія мови змінити або замаскувати свою ідентичність, щоб зробити її більш прийнятною для Іншого» [19 с. 158]. Згідно даної теорії, індивіда як мовну особистість також можна розглядати як рухливу складно організовану саморегульовану систему, пов'язану різноманітними відносинами з навколишнім середовищем, яке, власне, і служить джерелом мотивації його дій, зокрема мовних.

У лінгвосинергетиці та теорії комунікації ідеї самоорганізації мовних систем та взаємодії системи та середовища пов'язуються з відомою теорією мовного пристосування (акомодатії) (Speech accommodation theory – SAT) – це теорія системної соціо-психолінгвістичного взаємодії, яка моделює та прогнозує сценарії комунікативної поведінки індивідів. Відповідно до цієї теорії, носій мови завжди свідомо чи несвідомо «пристосовується» до свого партнера з комунікації, налаштовуючись на його мовленнєву поведінку. Стратегії «налаштування» (attuning strategies – [20]) бувають трьох типів:

1) стратегії мовної конвергенції (злиття) (speech convergence) strategies), які використовуються комунікантами для максимального уподібнення своєї мови до партнера;

2) стратегії мовної дивергенції (розмежування) (speech divergence strategies), які використовуються з метою підкреслити відмінності в комунікативній поведінці партнерів;

3) стратегії підтримання комунікативної рівноваги (speech maintenance strategies), за якої мовець дає зрозуміти, що з тих чи інших причин він вважає за потрібне змінювати свою мовну поведінку для партнера.

Дослідження у сфері SAT [21; 22] показують, що використання стратегії мовної конвергенції («стратегії зближення» – approximation strategies) сприяє створенню психологічного комфорту, дотримання прийнятих у цій ситуації соціолінгвістичних норм та соціальної дистанції

між комунікантами, а тому зазвичай оцінюється реципієнтами позитивно. Дивергентна ж мовна поведінка та «підтримка комунікативної рівноваги» – навпаки, викликають негативну реакцію, що призводять до психологічної дисоціації комунікантів.

Окреслене, засвідчує, що мовну ідентичність домінуюча більшість у суспільстві може використовувати для просування власної ідеології, досягнення політично або географічно обумовлених цілей [23; 24]. Відповідно, «мовна меншість повинна досягти саморепрезентації на домінантній мові, за умови, якщо вона хоче брати участь у соціальних процесах і накопичувати необхідний символічний капітал для успішної інтеграції до суспільства» [25, с. 4].

Б. Бенвелл, і Е. Стоко [26] ведуть дискусію про джерела формування ідентичності та про роль внутрішніх і зовнішніх факторів у її побудові. Вчені вважають, що необхідно розмежувати два різні процеси: формування ідентичності самими індивідами відповідно до їх бажання та волі або несвідоме створення ідентичності провідною більшістю.

Вчені С. Антакі, С. Кондор та М. Левін вважають, що «говорити про чийсь соціальну ідентичність означає говорити, про те, що прив'язує особистість до певної спільноти» [27, с. 473]. Несолідарні мовні прояви означають відстороненість і стриманість, прояви солідарності – спорідненість і взаєморозуміння. Наприклад, випускники одного класу, члени сім'ї та гравці футбольної команди використовують мовну різноманітність, щоб ідентифікувати себе як близьких один одному. Цей аргумент підтверджується прихильниками теорії акомодатії мовлення: мовці змінюють та модифікують своє мовлення відповідно до мовної ситуації [28; 29]. Доказовим прикладом ситуативної ідентичності є викорис-

тання релігійної мови в релігійній групі. У цьому контексті Дж. Едвардс [3] описує ситуацію використання місіонерами мови для впливу на емоції та сприйняття людей.

Схожа дискусія відбувається і щодо внутрішньогрупового фаворитизму [30]: люди схильні віддавати перевагу та підтримувати тих, з ким вони поділяють однакові цінності, переконання, очікування тощо. Ефект групового фаворитизму сильніше проявляється тоді, коли для групи дуже важливі критерії порівняння результатів діяльності й особливості відносин з іншими групами, коли групи конкурують одна з одною, утворюються можливості однозначної порівнюваності груп. Коли членство в групі більш важливе, ніж міжособистісна подібність, тоді надають перевагу «своїм», навіть якщо «чужі» є подібними за своїми особистими якостями, інтересами, поглядами.

Соціокультурна теорія навчання доводить, що навчання людини визначається соціальними факторами. У цьому дана теорія узгоджується з соціолінгвістикою, оскільки обидві розглядають суспільство як будівничого стилю, механізму та мети використання мови. Проте, соціокультурна теорія – це макротеорія, яка також обговорює роль суспільства в різних немовних формах поведінки. Із соціокультурної точки зору, мовну ідентичність можна розглядати як «виникаючу конструкцію, ситуаційний результат риторичного та інтерпретаційного процесів, в якому інтерактанти роблять ситуативно вмотивований вибір із соціально сформованих репертуарів ідентифікаційних та афілійованих ресурсів і перетворюють ці семіотичні ресурси на вимоги ідентичності для презентації іншим» [31, с. 1].). На рис. 1 зображено зв'язок між мовою та ідентичністю через призму соціолінгвістичного аналізу.

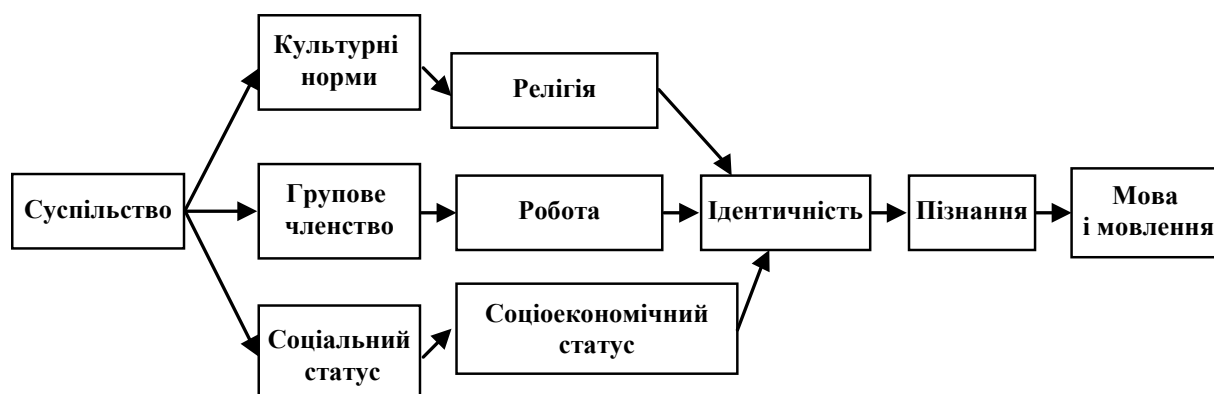

Рис. 1. Зв'язок між мовою та ідентичністю (соціолінгвістичний підхід)

Теорія соціального конструктивізму, заснована головне на працях Л. Виготського [32], розглядає взаємозв'язок між поведінкою людини і соціальними факторами як взаємно конститутивні складовими. Соціальний конструктивізм зберігає інтерактивний погляд на кореляцію між мовою та ідентичністю. Незважаючи на те, що Світ уявляється людям як об'єктивна реальність, хоча насправді він утворюється через людські дії та взаємодію і є залежним від них. З цієї точки зору люди безперервно одночасно створюють і відтворюють соціальну реальність і формуються нею. Таким чином, ідентичність розглядається не як концепція, яка знаходиться в свідомості особистості, а як процес конструювання, що має свій локус у соціальній взаємодії [33, с. 1]

Крім того, соціальний конструктивізм відкидає ідею про ідентичність як стабільне когнітивне відображення самоіснування у свідомості індивідів (конструкторів); скоріше, ідентичність конструюється як відповідь на потреби, яких вимагає природа соціальних взаємодій і соціальних норм [34].

Окрему роль у цьому відіграє процес пізнання, який, на думку П. Райлі «забезпечує зв'язок між міжособистісним та внутрішньоособистісним; показуючи, що процеси формування ідентичності дистальні та проксимальні рухи одного й того самого механізму, непов'язані між собою, іноді навіть суперечливі» [35, с. 83].

На рис. 2 проілюстровано зв'язок між мовою та ідентичністю у контексті соціального конструктивізму.

Мова, яку ми вивчаємо в дитинстві вдома, формує нашу ідентичність; ми не можемо

швидко змінити її чи замінити. Завдяки тому, що вивчення мови слугує інструментом для реалізації власної ідентичності в різних соціальних середовищах, вона є відображенням нашого соціально-економічного статусу, раси, етнічної приналежності, статі, національності та багатьох інших аспектів ідентичності носія мови. Враховуючи вплив мови на особистість, люди вчаться бути чоловіками, жінками, англійцями, китайцями, латиноамериканцями, євреями чи християнами. І це головна причина, чому ми робимо висновки про расу, етнічну приналежність чи стать людей лише на основі мовлення. Теоретик психології Гордон Олпорт [36] вважає, що провідним у формуванні мовної ідентичності особистості є досвід людини, т. зв. «ефект психологічної першості»: ранній життєвий досвід, стійкий до змін, має сильніший вплив на особистість протягом усього життя [37; 38].

Проте слід ще раз підкреслити, що формування ідентичності або конструювання відчуття «Я» – цілісний процес, позбавлений будь-якого значущого зв'язку з навколишнім середовищем. Мовна ідентичність формується у площині мови, середовища та психобіографії [39]. Цей процес систематичний, безперервний і гнучкий. М. Везерелл називає самоідентичність особистим замовленням: «Персональний порядок походить від соціального порядку, але не ізоморфний йому. Персона ... це місце, як інституція чи соціальна взаємодія, де потоки смислових практик або семіозис ... може стати організованим. З часом рутини, повторення, процедури та способи практики формуються, щоб сформувати особистий стиль, психобіографію та історію життя,

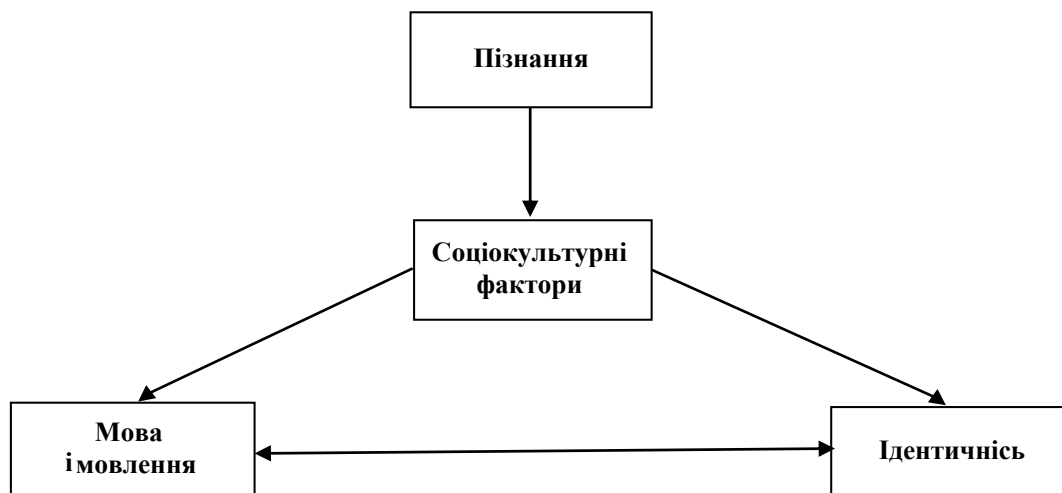

Рис. 2. Зв'язок між мовою та ідентичністю (теорія соціального конструктивізму)

і стають керівництвом щодо того, як жити далі в сьогоденні... У випадку особистого порядку відповідні практики можна описати як «психодискурсивні» ті, які в сукупності соціальних практик становлять психологію, формують психічне життя і мають наслідки для формування та уявлення особистості» [40 с. 668].

Б. Бенвелл і Е. Стоко [26] доводять, що для формування надійної теорії мовної ідентичності, ми повинні окреслити, чи ідентичність викликана індивідом чи суспільством (структурою) [35]. Адже поява нових способів навчання (цифрові ресурси, ІТ-технології тощо) змінила процеси, форми та швидкість мовної комунікації. Більше того, поширення соціальних медіа-платформ зробило комунікацію простішою, дешевшою та вільною від географічних і часових обмежень. Поява цифрових технологій вплинула також і на мовну ідентичність особистості. Б. Нортон зазначав, що ідентичність – це «спосіб, яким людина розуміє свій зв'язок із світом; в він формується в часі та просторі, створює можливості для прогнозування майбутнього» [41 с. 5]. Мультиmodalне цифрове життя утворило нові форми комунікації та соціальної взаємодії через онлайн- та офлайн-середовища. Тому люди можуть мати декілька мовних ідентичностей завдяки гнучкості цифрового спілкування щодо часових та просторових факторів. Перехід від локальної сфери соціальної взаємодії до глобальної сфери взаємодії дало життя мобільності, що породжує «мережевий індивідуалізм, де люди пов'язані між собою і парадоксально контролюються за допомогою планування, моніторингу, спостереження та регулювання» [42, с. 526]. Цифровий світ проклав шлях для прийняття кількох ідентичностей у різних семіотичних формах і для різних цілей через мультиmodalне середовище. Результатом

цих перебудов є більша гнучкість і складність мовної ідентичності як багатогранної змінної, що уможливорює перспективи подальших досліджень даного явища.

Висновок. Протягом останніх двох десятиліть тема мовної ідентичності виступає провідною проблемою соціолінгвістичних та соціально філософських досліджень, що обумовлюється інтенсифікацією процесів міграції та культурного різноманіття.

Соціокультурні теорії та соціолінгвістика досліджують потенційний вплив соціальних факторів і суспільної структури на розвиток і використання мови. Теорія соціального конструктивізму підтверджує, що людське навчання та поведінка постійно взаємодіють із соціальними, екологічними змінними у взаємно конституційному процесі. Тому процес формування мовної ідентичності є двонаправленим, взаємним та інтерактивним. Вважаємо, що дослідження феномену мовної ідентичності потребує застосування макропогляду з позиції взаємних відносин між людьми та суспільством. Мовну ідентичність індивідів можна вивчати поза контекстом соціальної практики, оскільки специфічні об'єднання спільних цінностей у суспільстві впливають як на особистість, так і на соціальну ідентичність.

Також, розширення технологічних і цифрових інструментів комунікації та навчання вимагає окремої уваги науковців, оскільки взаємодія між мовою та ідентичністю перебуває під впливом поширення мультиmodalного середовища. Набір численних ідентичностей більшою вибіркою людей, які активно працюють в Інтернеті, може відкрити нові можливості для більш репрезентативного розуміння природи формування та розвитку мовної ідентичності особистості.

Список використаних джерел

1. Holland, D. (2001). *Identity and agency in cultural worlds*. Cambridge : Harvard University Press.
2. Norton, B. (2010). Language and identity. *Sociolinguistics and Language Education*. No. 23(3), Pp. 349–369.
3. Edwards, J. (2009). *Language and identity: An introduction*. Cambridge : Cambridge University Press.
4. Stibbe, A. (2015). *Ecolinguistics: Language, ecology and the stories we live by*. London : Routledge.
5. Verkuyten, M. (2018). *The social psychology of ethnic identity*. London : Routledge.
6. Strauss, A.L. (2017). *Mirrors and masks: The search for identity*. London : Routledge.
7. David, M.K., & Govindasamy, S. (2017). The construction of national identity and globalization in multilingual Malaysia. In *Language policy, culture, and identity in Asian contexts* (Pp. 55–72). Routledge.
8. Schreiber, B.R. (2015). "I Am What I Am": Multilingual Identity and Digital Translanguaging. *Language Learning & Technology*, No. 19(3), Pp. 69–87.
9. Carranza, A.V. (2017). What is language for sociolinguists? The variationist, ethnographic, and conversation-analytic ontologies of language. *Linguistik online*. No. 83(4).
10. Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns* (No. 4). Philadelphia, PA : University of Pennsylvania Press.

11. Moore, E. (2004). Sociolinguistic style: A multidimensional resource for shared identity creation. *Canadian Journal of Linguistics/Revue canadienne de linguistique*. No. 49(3–4). Pp. 375–396.
12. Jacewicz, E., Fox, R. A., & Wei, L. (2010). Between-speaker and within-speaker variation in speech tempo of American English. *The Journal of the Acoustical Society of America*. No. 128(2). Pp. 839–850.
13. Blommaert, J., & Backus, A. (2013). Superdiverse repertoires and the individual. In *Multilingualism and multimodality* (Pp. 11–32). Rotterdam : Sense Publishers.
14. Kramsch, C. (1998). *Language and culture*. London : Oxford University Press.
15. Sterling, P. (2000). Identity in language: An exploration into the social implications of linguistic variation. *AGROA Journal*. No. 1(2). 1–17.
16. Bodomo, A., & Teixeira-E-Silva, R. (2012). Language matters: the role of linguistic identity in the establishment of the lusophone African community in Macau. *African Studies*. No. 71(1). Pp. 71–90.
17. Gumperz, J.J. (2009). The speech community. *Linguistic Anthropology : A Reader*. No. 1. Pp. 66.
18. Kraljic, T., Brennan, S.E., & Samuel, A.G. (2008). Accommodating variation: dialects, idiolects, and speech processing. *Cognition*. No. 107(1). Pp. 54–81.
19. Giles, H., & Powesland, P.F. (1975). *Speech style and social evaluation*. Oxford, England : Academic Press.
20. Giles H. (1991) *Language: Context and Consequences*. Open University Press. 287 p.
21. Fraser B. (1980) Conversational mitigation. *Journal of Pragmatics*. No. 4. Pp. 341–350.
22. Verschueren J. (1987) Pragmatics as a theory of linguistic adaptation. *IPrA Working document*. Pp. 23–37.
23. Miller, J.M. (2000). Language use, identity, and social interaction: Migrant students in Australia. *Research on Language and Social Interaction*. No. 33(1). Pp. 69–100.
24. Ssentongo, J. (2015). *Spaces for Pluralism in Ethnically Sensitive Communities in Uganda: The Case of Kibaale District* : Doctoral dissertation / University of Humanistic Studies.
25. Miller, J. (2003). *Audible difference: ESL and social identity in schools*. Clevedon, UK : Multilingual Matters.
26. Benwell, B., & Stokoe, E. (2006). *Discourse and identity*. Edinburgh : Edinburgh University Press.
27. Antaki, C., Condor, S., & Levine, M. (1996). Social identities in talk: speakers' own orientations. *British Journal of Social Psychology*. No. 35(4). Pp. 473–492.
28. Giles, H., & Powesland, P. (1997). Accommodation theory. In *Sociolinguistics* (Pp. 232–239). Palgrave, London.
29. Street, R.L., & Giles, H. (1982). Speech accommodation theory: A social cognitive approach to language and speech behavior. *Social cognition and communication*, Pp. 193–226.
30. Dasgupta, N. (2004). Implicit in-group favoritism, outgroup favoritism, and their behavioral manifestations. *Social Justice Research*. No. 17(2). Pp. 143–169.
31. Bauman, R. (2000). Language, identity, performance. *Pragmatics*. *Quarterly Publication of the International Pragmatics Association (IPrA)*. No. 10(1). Pp. 1–5.
32. Vygotsky, L.S. (1967). Play and its role in the mental development of the child. *Soviet psychology*. No. 5(3). Pp. 6–18.
33. Fina, A.D. (2012). *Discourse and Identity*. In *The Encyclopedia of Applied Linguistics*.
34. Kiraly, D. (2014). *A social constructivist approach to translator education: Empowerment from theory to practice*. London : Routledge.
35. Riley, P. (2008). *Language, culture and identity: An ethnolinguistic perspective*. London : Continuum.
36. Allport, G.W. (1961). *Pattern and growth in personality*. Oxford, England : Holt, Reinhart & Winston.
37. Bickhard, M.H., & Christopher, J.C. (1994). The influence of early experience on personality development. *New Ideas in Psychology*. No. 12. Pp. 229–229.
38. Zajonc, R.B. (1984). On the primacy of affect. *American Psychologist*. No. 39(2). Pp. 117–123.
39. Block, D. (2013). Issues in language and identity research in applied linguistics. *Elia : Estudios de lingüística inglesa aplicada*. No. 13. Pp. 11–46.
40. Wetherell, M. (2007). A step too far: Discursive psychology, linguistic ethnography and questions of identity. *Journal of Sociolinguistics*. No. 11(5). Pp. 661–681.
41. Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation*. Clevedon, UK : Multilingual Matters.
42. Darwin, R. (2016). Language and identity in the digital age. In S. Preece (Ed.), *Routledge handbook of language and identity*. Abingdon, England : Routledge. Pp. 523–540.

SAMOILENKO, DANYLO – *PhD. Student of the Department of the Philosophy and Politology*
Zhytomyr Ivan Franko State University (Zhytomyr, Ukraine)
E-mail: samjjlenk.dank@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2316-3200>

**THE PHENOMENON OF THE LANGUAGE IDENTITY OF PERSONALITY
AS A SUBJECT OF SOCIO-PHILOSOPHICAL REFLECTION**

Abstract

The urgency of the topic is due to the rapid exponential growth of immigration to developed countries, the emergence of newly created diverse language communities. They significantly affect the linguistic picture of the world of the individual, which leads to numerous studies of the phenomenon of linguistic identity of the individual and its potential impact on micro-communities. **The purpose** of our scientific research is to reveal the features of the phenomenon of linguistic identity of the individual as a subject of socio-philosophical reflection. **The methodological complex** of socio-philosophical research involves establishing a link between language and social identity of the individual in the context of diversity of its manifestations. Therefore, there are various theories for their explanation, including sociolinguistic, sociocultural and social constructivism, which justify the process of formation of linguistic identity as a two-way, mutual and interactive process. **The objectives of the study:** 1) to clarify the essence of the phenomenon of linguistic identity of the individual from the standpoint of socio-philosophical reflection; 2) to study the influence of multimodal environment (technological and digital communication tools) on the formation of linguistic identity of the individual. **Scientific novelty:** for the first time a comprehensive philosophical understanding of the linguistic identity of the individual from the standpoint of sociolinguistic, sociocultural theories and social constructivism is presented.

Key words: identity, language, social identity, social constructivism, sociolinguistics

САМОЙЛЕНКО, Д. О. – аспирант кафедри філософії і політології
Житомирський державний університет імені Івана Франка (Житомир, Україна)
E-mail: samjjlenk.dank@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2316-3200>

**ЯВЛЕНИЕ ЯЗЫКОВОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ ЛИЧНОСТИ
КАК ПРЕДМЕТ СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЙ РЕФЛЕКСИИ**

Аннотация

Актуальность темы обусловлена стремительным экспоненциальным ростом иммиграции в развитые страны, появлением вновь созданных разнообразных языковых сообществ. Они существенно влияют на языковую картину мира индивида, что приводит к многочисленным исследованиям феномена языковой идентичности индивида и его потенциального воздействия на микросообщества. Цель нашего научного исследования – выявить особенности феномена языковой идентичности личности как предмета социально-философской рефлексии. Методологический комплекс социально-философского исследования предполагает установление связи между языком и социальной идентичностью личности в контексте разнообразия ее проявлений. Поэтому существуют различные теории для их объяснения, включая социолингвистическую, социокультурную и социальный конструктивизм, которые оправдывают процесс формирования языковой идентичности как двусторонний, взаимный и интерактивный процесс. Задачи исследования: 1) выяснить сущность феномена языковой идентичности личности с позиций социально-философской рефлексии; 2) изучить влияние мультимодальной среды (технологических и цифровых средств коммуникации) на формирование языковой идентичности личности. Научная новизна: впервые представлено комплексное философское понимание языковой идентичности личности с позиций социолингвистической, социокультурной теории и социального конструктивизма.

Ключевые слова: идентичность, язык, социальная идентичность, социальный конструктивизм, социолингвистика

© The Author(s) 2021
This is an open access article under
the Creative Commons CC BY license

Received date 15.10.2021
Accepted date 01.11.2021
Published date 15.11.2021

How to cite: **Самойленко Д.О.** Феномен мовної ідентичності особистості як предмет соціально-філософської рефлексії. *Humanities studies : Collection of Scientific Papers* / ed. V. Voronkova. Zaporozhzhia : Publishing house «Helvetica», 2021. 9(86). P. 46–52.

doi: <https://doi.org/10.26661/hst-2021-9-86-05>